

Zastosowanie tulipanów botanicznych w ogrodach

Jadwiga Treder

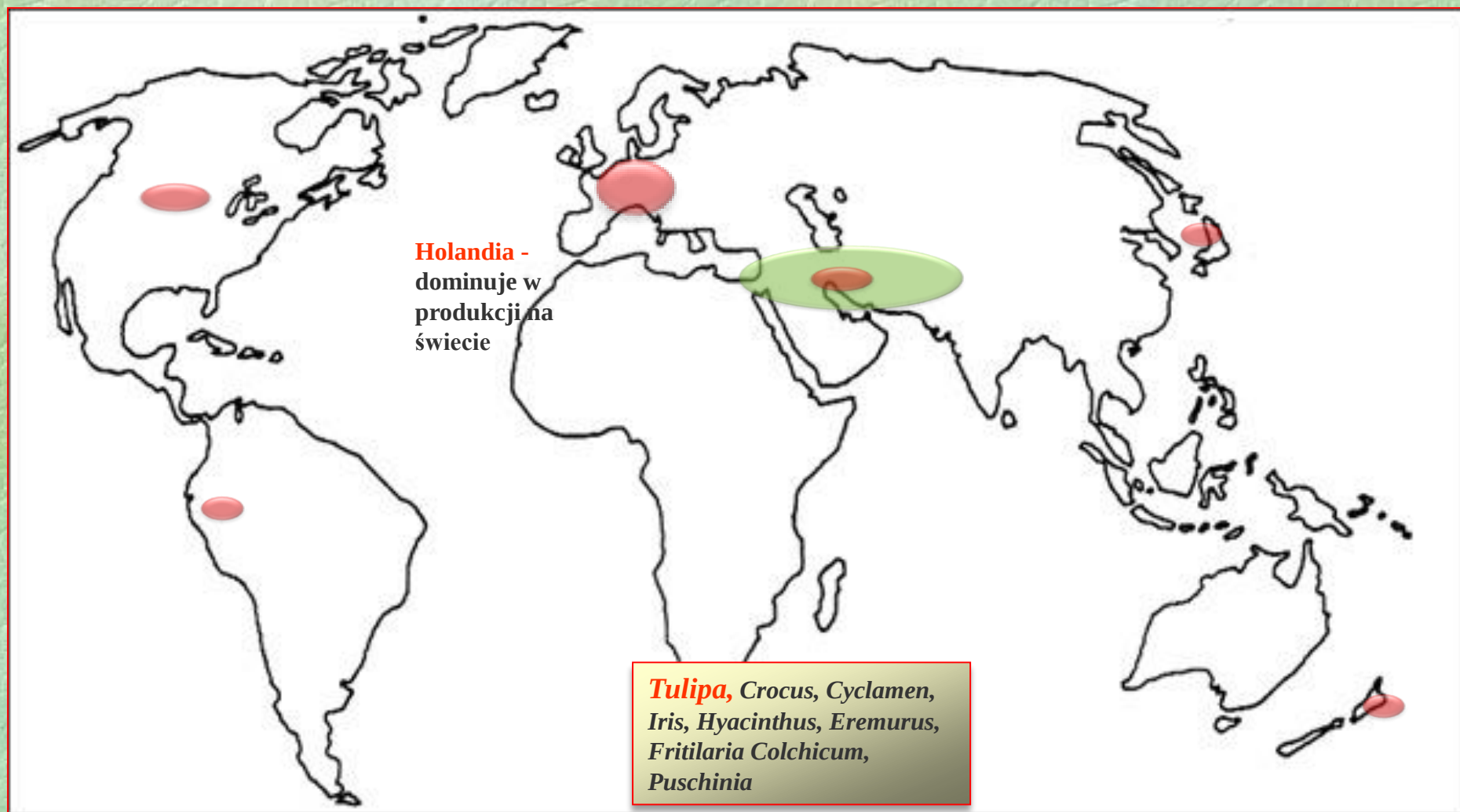
Instytut Ogrodnictwa

**Stowarzyszenie Producentów Ozdobnych
Roślin Cebulowych**

Kolekcje roślin cebulowych prowadzone są w ramach programu wieloletniego IHAR-IO (2015-2020), zadanie 1.3 „Gromadzenie, zachowanie w kolekcjach ex situ, kriokonserwacja oraz charakterystyka, ocena, dokumentacja i udostępnianie zasobów genowych i informacji w zakresie roślin warzywnych, sadowniczych, ozdobnych i miododajnych oraz spokrewnionych dzikich gatunków”, finansowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Naturalne miejsca pochodzenia tulipanów

Kolekcje roślin cebulowych w Instytucie Ogrodnictwa w Skierniewicach

- Głównym celem utrzymywania kolekcji jest zachowanie bioróżnorodności istniejącej w obrębie gromadzonych i ocenianych rodzajów botanicznych roślin cebulowych
- W kolekcjach gromadzone są dziko rosnące gatunki oraz odmiany z różnych grup klasyfikacji ogrodniczej. Zgromadzony materiał stanowi bogaty zestaw zróżnicowanych genotypów do doświadczeń porównawczo-odmianowych oraz prowadzenia badań podstawowych a także może być przydatny do hodowli twórczej
- Zasoby zgromadzone w kolekcji służą również do popularyzacji roślin cebulowych wśród szerokiej grupy odbiorców (uczniowie, studenci, ogrodnicy, pracownicy zieleni miejskiej, opiekunowie kolekcji w ogrodach botanicznych itp.)

W każdym sezonie wykonywane są obserwacje dotyczące terminu kwitnienia a na część taksonów prowadzone są szczegółowe opisy wg deskryptorów UPOV pod kątem wybranych cech morfologicznych. Informacje te służą do opracowywania danych paszportowych oraz wprowadzania ich do centralnej bazy EGISET

Gatunki roślin cebulowych w kolekcji

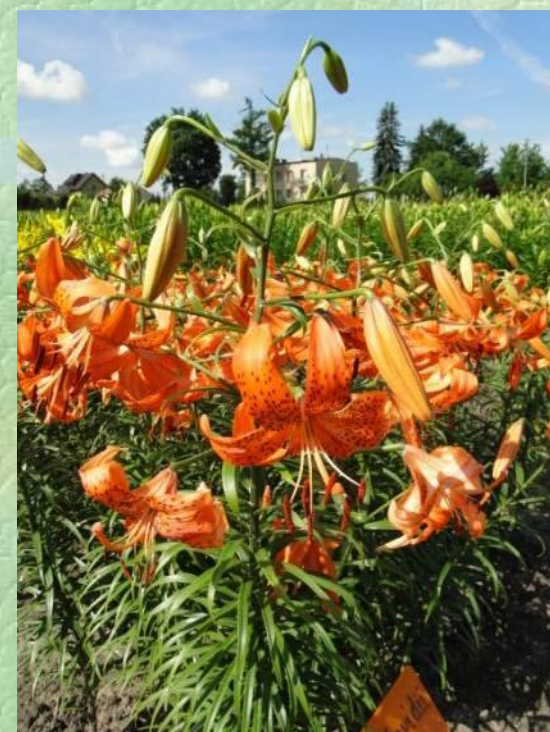
Tulipany

Narcyzy

Lilie

Liczba obiektów w kolekcji roślin cebulowych w Instytucie Ogrodnictwa

Gatunek	Stan aktualny
Lilie	181
Narcyzy	131
Tulipany	448
Mieczyki	54

Odmiany tulipanów otrzymane w 2017r. z Lisewa

Giewont – 7 szt.
 Karłowicz – 7 szt.
 Polka -20 szt.
 Rewizor- 20 szt.
 Neptun-18 szt.
 Ognik- 16 szt.
 Krakus-10 szt.
 Janosik- 25 szt.
 Prof. Wójcicki-20 szt.
 Mazowsze-15 szt.
 Moniuszko- 10 szt.

Odmiany tulipanów z gosp. B Króik

Double Beauty of Apeldoorn
 White Liberstar
 Yellow Crown
 Night Rider
 Real Time,
 Akebono
 Colour Spectacle
 Shogun
 Zombie
T. violacea 'Black Base'

Popularyzacja tematyki roślin cebulowych i kolekcji w IO

- ☐ Coroczne wystawy tulipanów Wilanowie
- ☐ Artykuły w prasie ogrodniczej (Biul. SPORC 2017- nt. **Odmian polskiej hodowli.**)
- ☐ Odwiedziny na plantacjach roślin cebulowych uczniów ogrodników i pasjonatów roślin cebulowych
- ☐ Wymiana materiału nasadzeniowego
- ☐ Prelekcje w szkołach

Udział procentowy tulipanów z poszczególnych grup klasyfikacji ogrodniczej w kolekcji tulipanów w Instytucie Ogrodnictwa w Skierniewicach, liczącej 448 obiektów w sezonie 2017/2018.

Numer grupy	Nazwa grupy	Udział procentowy w kolekcji odmian
1	Pojedyncze wczesne	2,2
2	Pełne wczesne	2,2
3	Triumph	15,8
4	Mieszzańce Darwina	8,0
5	Pojedyncze późne	7,2
6	Liliokształtne	3,4
7	Fryzowane (Crispa, o pilkowanych brzegach płatków)	2,6
8	Zielonokwiatowe (Viridiflora)	2,9
9	Rembrandta	-
10	Papuzie	4,0
11	Pełne późne	6,9
12	Kaufmanna	8,9
13	Fostera	15,0
14	Greiga	10,9
15	Inne gatunki i odmiany	10,0

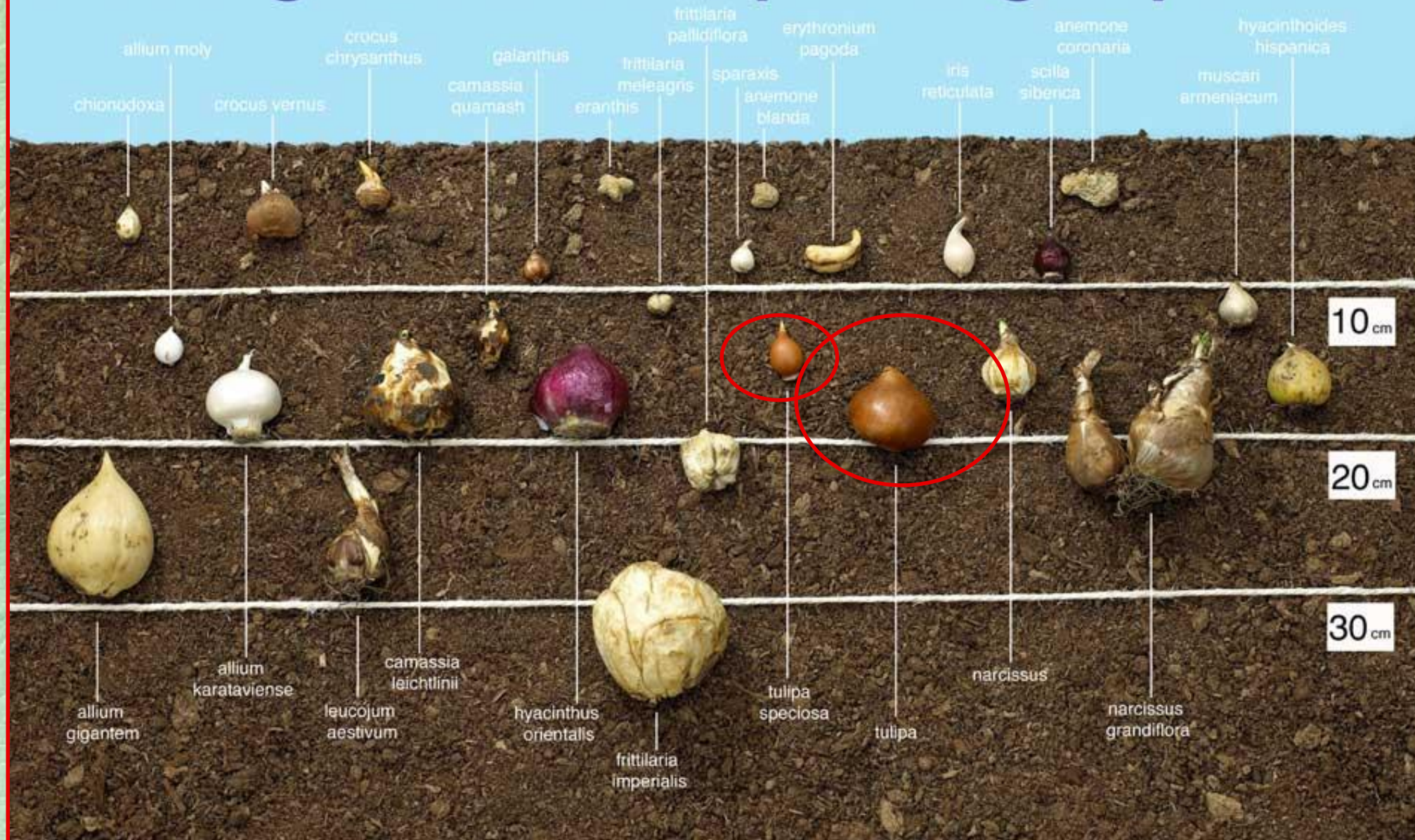
Cebule tulipanów odmian botanicznych

Cebule tulipanów odmian botanicznych

Visual guide to bulb planting depths

Tulipany Kaufmanna – grupa 12

Zakwitają bardzo wcześnie cechują się niskim wzrostem (15-20cm) , wiele odmian jest dwubarwnych, liście ze smugami lub kreskami

Najwcześniej, czyli zazwyczaj w marcu, zakwita grupa wywodząca się od żółto kwitnącego tulipana Kaufmanna (*Tulipa kaufmanniana*). To karzelki (15-25 cm), ale o dorodnych kwiatach, których długość równa jest połowie łodygi. Przeważają na nich kremowe, żółte i pomarańczowe odcienie, często w dwubarwnych zestawieniach. Płatki zwykle są spiczasto za- kończone i mają dużą trójkątną plamę na zewnętrznym okółku. Większość na słońcu rozkłada się szeroko, co nadaje kwiatom gwiazdzisty kształt. Tylko niektóre odmiany zachowują formę kielicha.

Najbardziej znane odmiany to

- 'Fashion' - kremowa z licznymi czerwonymi przebarwieniami
- 'Giuseppe Verdi' - karminowa z żółtymi brzegami i czerwonymi plamami wewnątrz
- „Johann Strauss” - biało karminowa
- „The First” – najwcześniej zakwita
- „Shakspeare” – łososiowo karminowa
- „Stresa” – żółta z czerwoną zabarwioną zewnętrzną stroną płatków

T. Aurora

Czardasz

Tulipany Fostera – grupa 13

Prekursorem tej grupy jest tulipan Fostera (T. fosteriana). Rośliny osiągają wysokość 20-50 cm. Ozdobą tej grupy tulipanów są bardzo duże pucharowate kwiaty. Nasada płatków jest zazwyczaj czarna z żółtą obwódką, Wielkość kwiatu stanowi zwykle ok. 1/3 wysokości. Liście na ogół duże szerokie stanowią dekorację nawet po przekwitnięciu.

przeważnie szkarłatne, pomarańczowe lub morelowe. Rozkwitają na przełomie marca i kwietnia. a dolne liście zwisają lub ścielą się po ziemi.

Najbardziej znane odmiany to

,Cantate' – intensywnie, czerwone kwiaty

'Red Emperor' (,Madame Lefeber') – szkarłatna, wys, ok. 40 cm

'Orange Emperor' - pomarańczowa

'Purissima' - jedna z najpiękniejszych, bardzo wczesna o białych lekko pachnących płatkach.

,Candela' –jasnożółta, delikatnie pachnąca

Yellow Purissima – żółta

Mad. Lefeber

Tulipany Greiga – grupa 14

Wysokość od 15 do 25 cm i kwiatach od 5 do 10 cm długości).

Rozwijają się zwykle w pierwszej połowie maja.

Kwiaty mają charakterystyczny kształt, zewnętrzne płatki nieco krótsze są lekko rozchylone na zewnątrz, Liście nakrapiane z paskami i smugami często są mają pofalowany brzeg

zielono-żółta nasada płatków oraz pofalowane liście w ciemnopurpurowe plamki.

Najbardziej znane odmiany to

'Red Riding Hood', znaną w Polsce jako 'Czerwony Kapturek',

'Toronto' - różowo-czerwona tworzy po 2-3 kwiaty na pędzie.

Oriental Splendour – kwiaty duże jasnożółte z malinowym rysunkiem na zewnątrz, wys. ok. 40 cm

,Plaisir' – intensywnie czerwona z czarnym dnem

T. greigi ,Segvin'

T. Greigi ,Pandour'

Botaniczne gatunki tulipanów – grupa 15

Szacuje się że istnieje około 150 dzikich gatunków występujących naturalnie od centralnej Azji i na południu Europy (południowe Włochy, Hiszpania, Portugalia)

T. kolpakowskiana

Dzikie gatunki są zwykle niepozorne ale bardzo zyskują posadzone w większych grupach w ogrodzie. Niektóre łatwo się rozmnażają również poprzez nasiona. Na korzyść uprawy tulipanów botanicznych, także tych późniejszych, silnie rosnących, zwykle nie sprawiają kłopotów w uprawie pod warunkiem znalezienia dla nich dobrze zdrenowanego nasłonecznionego stanowiska, często na skalniakach, naturalistycznych rabatach. Atrakcyjne wyglądają również w pojemnikach, zwłaszcza w towarzystwie innych gatunków wcześniej kwitnących: niezapominajek, bratków, stokrotek lub innych roślin drobnocebulowych: szafirków, krokusów, zawilców.

Grupa 15. Pozostałe gatunki i odmiany

T. pulchella „Easter Star”

Bardzo liczna grupa

Wiele gatunków i odmian zasługuje na szersze wykorzystanie w ogrodach

T. sylvestris

Wild tulips (Tulipa sylvestris)

T. chrysantha

Tulipa bakeri - Tulipan Bakera

T. bakeri 'Lilac Wonder', rozwija się pod koniec kwietnia, kwiaty o średnicy 3 cm. Kwitnie pod koniec kwietnia. Do naturalistycznych nasadzeń, dość dobrze się rozmnaża.

T. saxatile

Tulipan długopłatkowy (*T. acuminata*)

Natura obdarzyła go niepospolitym kwiatami, o długich (10-12 cm), spiralnie skręconych płatkach w płomiennych barwach. Rozwijają się na niemal trawiasto ulistnionym cienkim pędzie na przełomie maja i czerwca.

Jest dość wysoki 30-40 cm)

Idealny do nasadzeń naturalistycznych

T. acuminata

T. clusiana- (syn. *T. stellata*)

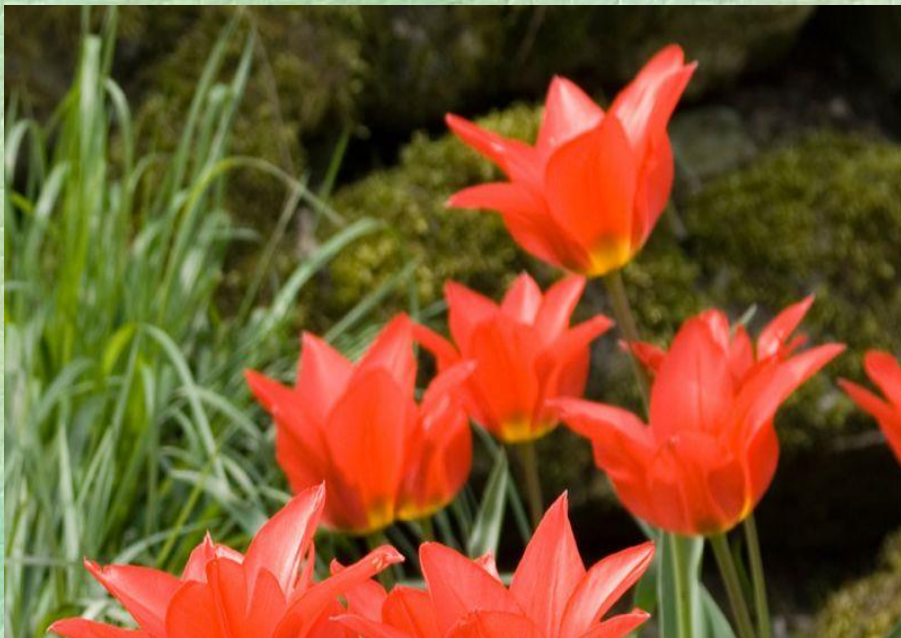

Kwiaty tworzą formę gwiazdy gdy są całkowicie otwarte, na zewnątrz płatków barwa jest kontrastowa np. *T. Clusiana* ,Cynthia’

T. whittalli

T. eichleri

T. Linifolia (T. batalini)

**W warunkach
naturalnych występują w
Iranie**

Tulipa praestans 'Unicum'

T. kolpakowskiana

**T. Urumiensis –
Tulipan irański**

Idealny do skalnych ogrodów

T. praestans

„Fusilier”

„Shogun”

T. praestans

„Fusilier”

„Unicum”

T. clusiana- (syn.T. stellata)

Kwiaty tworzą formę gwiazdy gdy są całkowicie otwarte, na zewnątrz płatków barwa jest kontrastowa, np. T. clusiana ,Cynthia’

T. turkiestanica

Idealne do naturalistycznych nasadzeń, kwitną obficie

Tulipan późny (*T. tarda*)

To najpopularniejszy tulipan wielokwiatowy. Rozkwita gwiazdkowymi biało-żółtymi kwiatami, płatki na zewnątrz są szarofioletowe, kwiaty przyjemnie pachną. Na krótkiej łodydze może być ich nawet sześć. Rozmnaża się wyjątkowo łatwo zarówno z cebul, jak i nasion.

Idealny tulipan do ogrodów skalnych

Tulipa sylvestris tulipan dziki

Tulipan dziki (*T. sylvestris*) jedyny gatunek, który zadomowił się w Polsce i dziko rośnie na łąkach na zachodzie kraju. Kwitnie w maju, zawsze na żółto.

***T. pulchella* (syn. *t. humilis*)**
– Tulipan niski

***T. pulchella* ‚Easter Star’**

T. saxatilis
– Tulipan skalny

Tulipa 'Persian Pearl'

T. batalini

,Salmon Gem'

,Bright Gem'

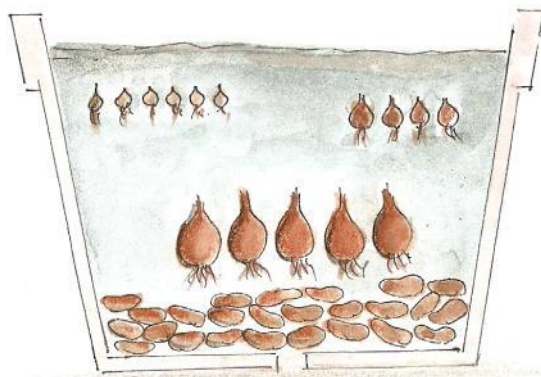

***Tulipa humilis* 'Alba Coerulea Oculata'**

T. urumiensis

Kompozycje z tulipanami botanicznymi

Central Asia - Centraal Azië

Tulipa
greigii

Tulipa
turkestanica

Tulipa
linifolia

Keukenhof

Middle East - Midden Oosten

*Tulipa
schrenkii*

*Tulipa
humilis*

*Tulipa
polychroma*

Clusiusgarden

Carolus Clusius (or Charles de l'Écluse, 1526 - 1609) studied law and medicine. He travelled extensively throughout Europe to collect, study and cultivate plants. These plants were of great importance to medical science and this work made Clusius one of the first true botanists. He had excellent contacts with everyone in Europe who was interested in plants, enabling him to build up a superb botanical collection.

Clusius lived in Vienna for many years, where he established a garden for Emperor Maximilian II. It was here that he began to collect bulbous plants, including the tulip, which was already being used in gardens in Turkey. In the autumn of 1593, Clusius settled in Leiden, where he introduced the tulip to the Netherlands, in the Hortus Botanicus in Leiden.

Clusiustuin

Carolus Clusius (Charles de l'Écluse)

East Asia - Oost Azië

Tulipa
tarda

Tulipa
kolpakowskiana

Keukenhof

Wykorzystanie tulipanów botanicznych w nasadzeniach naturalistycznych rabat

Dziękuję za uwagę